

KÜRESELLEŞMEYE BAĞLI OLARAK TARIM SEKTÖRÜNDE YAŞANABİLECEK OLUMSUZ YÖNDEKİ GELİŞMELERİ MİNİMİZE ETMEDE, TOPRAK VE TARIM REFORMUNUN YERİ VE ÖNEMİ .

Yrd.Doç.Dr.Muhittin ÇELEBİ
Selçuk Üniversitesi Çumra MYO. Çumra/KONYA
mcelebi0053@yahoo.com
mcelebi@selcuk.edu.tr

ÖZET

Küreselleşme ülkeler arasında ticaret akışı ve sermaye yatırımının kolaylıkla gerçekleştirildiği uluslararası açık bir ekonomi düzeni olarak tanımlanabilir. Bu düzende uluslar arası çıkar gurupları ve farklı uluslardan bireylerin ortak çıkar nedeniyle birlikte davranması milli devletlerin hareket alanını daraltmakta, dışarıda oluşturulan politikalar iç politikayı da etkilemektedir. Süreç içinde ulus devletlerin elindeki ekonomik ve finansal politikaları belirleme insiyatifinin küresel güçlerin eline geçmesi şaşkırtıcı olmayacaktır. Uluslar arası politikaların oluşturulmasında ve toplumsal olaylarda ulus devletlerin bağımsız hareket etmeleri güçleşecektir.

Küreselleşme ülkedeki bütün sektörleri çeşitli boyutlarda etkilemekte, olumsuz etkilenen sektörlerin başında tarım sektörü gelmektedir. Tarım sektörü, özellikle gelişmekte olan ülkelerde sağladığı gıda güvenliği ve istihdam olanakları bakımından hayati öneme sahiptir. Ancak bu ülkelerdeki tarım işletmelerinin çoğu sermaye, teknoloji, altyapı, örgütlenme, arazi miktarı ve kalitesi bakımından yetersiz durumdadır. Bu nedenle, bu konumdaki ülkelerde küreselleşmenin tarım sektörüne etkisi, ucuz gıda ithalatının artması ve tarım işletmelerinin rekabetçi olmayan yapısı nedeniyle ücretlerin düşürülmesi şeklinde gelişmiş, tarım sektöründe çalışanlar işsiz kalmış ve /veya yoksullaşmıştır.

Bu çalışmanın amacı, küreselleşmenin tarım sektöründe yaratabileceği olası olumsuz gelişmelere dikkat çekmek, olumsuzlukları minimize etmede toprak ve tarım reformunun katkılarını incelemek ve küreselleşmede IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşların rollerini ortaya koymaktır.

Küreselleşme olgusuyla, tarım sektöründe meydana gelmesi olası olumsuz gelişmeler kapsamlı bir toprak ve tarım reformu yapılarak azaltılabilir. Bunun sonucunda topluma sağlanan mülkiyet olgusu ve yeter gelir düzeyinde arazi olanakları ile uygun koşullarda girdi ve pazarlama organizasyonları, hem olası krizlerden bu kesimin yüksek dozda etkilenmesini önleyebilir hem de insanlarda ülkesine olan inancı, aidiyet duygusunu ve milli bilinci geliştirmede olumlu bir rol oynar.

Anahtar kelimeler: Küreselleşme, toprak ve tarım reformu, tarım sektörü, IMF.

THE ROLE AND IMPORTANCE OF LAND AND AGRICULTURAL REFORM TO MINIMIZE NEGATIVE DEVELOPMENTS IN AGRICULTURAL SECTOR OF THE CONTEXT OF GLOBALIZATION

ABSTRACT

Globalization can be signified as an international free economical system that trade and capital circulation are done easily. On this system ,nationalist state's authority are restricted as economical and social policies due to the persons who belong to different nation having a joint interest and profit partners' behaving jointly. The policies are made in abroad is imposed to put into effect by nationalist governments. In this process, Nationalist States is can not treat as independent on composing international policy and social events.

Globalization phenomenon affects all of sectors in country and uppermost of them is agricultural sector. This sector is vital importance because of nationalist food security and employment, especially in developing countries. But in these countries small formers' structure is vulnerable because of insufficient capital, substructure organization and agricultural area's amount and quality, inefficient technology and being uncompetitive. Due to rolling back and initiating flood of cheap food imports profound concerns arise about the future of producers in developing countries in the face of competitive pressure.

In this paper, it's aimed at minimizing the negative effects of globalizations on agricultural sector and having role and importance of land and agricultural reform on prevention of globalization. On the other hand negative impacts should be examined and underlied the role of The International Monetary Fund(IMF), Worldbank World Trade Organization (WTO) too.

Countries have potentially a power to prevent or reduce negative consequences of globalization by making land and agricultural reform. Moreover, the man who had land and enough income is faithful for his country. This faithfulness is of vital importance fort he Countries.

Keywords: Globalization , Land and Agricultural Reform , IMF, food security.

GİRİŞ

İletişim teknolojilerindeki ve taşımacılıktaki hızlı gelişmeler ve Sovyetler birliğinin dağılmasıyla tek eksenli hale gelen Dünyada, Amerika ve İngiltere önderliğinde ticareti liberalleştirme faaliyetleri hız kazandı. Washington merkezli Dünya Bankası, IMF, Dünya Ticaret Örgütü(WTO),

Gümrük ve Ticaretle ilgili Genel Anlaşma (GATT) kuralları doğrultusunda ticaretin liberalleştirilmesi için ülkeleri zorlamaya başladı. Dünya Bankası IMF'e üye olmayan ve GATT'ın kurallarına uymayan ülkelere kredi vermeyerek bu çabalara destek oldu. Geline nokta liberalizasyon konusundaki olguyu geri çevirmek hemen hemen olanaksız görünüyor.

Ticaretin serbestleşmesi; teknolojisi gelişmemiş ve ekonomik dengeleri global şirketlerle rekabete hazır olmayan, gelişmemiş yoksul ülkelerin ekonomilerini korumalarını güçleştirdi. IMF yapısal değişiklik veya stand-by kredisi kullanabilmek için, hükümetleri fiyatları serbest bırakmaya, sağlık, eğitim ve sosyal harcamalarını kısma zorladı. Türkiye'de de uygulamaya sokulan çok sayıda IMF programı sorunları tam olarak çözemedi. Halen sürmekte olan IMF programı da enflasyonu siyasi istikrarın da desteğiyle tek haneli rakamlara indirdi, ekonomik istikrara ve yabancı yatırıma katkıda bulunmasına karşın, kredi için şart koştuğu özelleştirmeyle ülkenin on yıllar çabalayarak sahip olduğu büyük kuruluşların çoğunun global şirketlerin eline geçmesine, ücretlerde düşmeye yol açtı. Mevcut yüksek miktardaki sıcak paranın global güçlerin güdümünde ani hareketleri, kriz yaratabilecek boyutlara ulaştı.

1960'da en zengin %20 ile en yoksul %20 arasındaki gelir oranı 30,1 iken ,1989 'da 59,1 e yükselmiştir. 1960 ta en zengin % 20, gelirin %70,2 sini alırken, 1990 da bu oran %82,7 ye yükselmiş, gene bu zaman aralığında en yoksul %20 nin gelirden aldığı pay %2,3 ten % 1,4 e gerilemiştir. Bu oranlar, globalleşmenin gelişmiş ülkelere yaradığını, IMF, GATT, WTO, Worldbank gibi global kural koyucuların politika belirlerken bazı kesimlerin fakirleşme olasılığını önemsemediklerini göstermektedir.

Son uygulamalarda gelişmekte olan ülkelerin rekabetçi bir yapıya kavuşabilmeleri için, bu ülkelerde yapısal değişimin teşviki ve makul bir süre daha kısmi korumalara izin verilmesi gerektiği kabul edilse dahi, bu konumdaki ülkelerde tarımın istihdama katkısı oldukça yüksektir ve bu sektör teknoloji, sermaye ve altyapı bakımından zayıf olduğu için çok kırılgandır. Ayrıca bu ülkelerin insanların büyük bir kısmı az gelirli olduğundan, tarımda yaşanan krizler ve fiyat artışları toplumun çok büyük bir kesimini etkiler ve geniş toplumsal huzursuzluklara yol açar. Tarımsal ürünlerde ticaretin liberalleşmesi az gelişmiş ülkelerin hepsinde küçük ölçekli işletmelere olumsuz yansırken, ekonomik hareketliliği artırması ve her türlü malı parası olanlar için bulunabilir hale getirmesi olumlu yanı olarak görülebilir.

MATERYAL VE YÖNTEM

Küreselleşme, küreselleşmede kaydedilen aşamalar ve geline noktaadaki durum bu konudaki çalışmalardan yararlanılarak tanımlanmaya çalışılacaktır. Küreselleşme olgusunun ticarete yarattığı serbestliğin, gelişmekte olan ülkelerin ticaretinde ve tarımında yarattığı olumlu ve olumsuz etkiler de, bu ülkelerdeki uygulamalarla ilgili makale, rapor vs. gibi çalışmalardan yararlanılarak yorumlanacaktır.

Ticaretin serbestleşmesiyle kıyasıya artan rekabet ortamında, ancak rekabetçi güce kavuşmuş bir sektör yaratılarak ayakta durulabilir. Tarım sektörünü rekabetçi bir yapıya kavuşturmak için gerekli olan düzenlemelerin başında gelen toprak ve tarım reformu, bir yandan bilimsel tanımıyla ortaya konulurken, bir yandan Türkiye'deki uygulamalardan kısaca söz edilecektir.

Son olarak da globalleşme ve bunun gereği olarak da ticaretin liberalleşmesi sebebiyle gelecekte karşılaşılabilecek olası zararları minimize etmede, tarım sektöründe yapılması gerekenlerle ilgili önerilerde bulunulacaktır.

BULGULAR

Küreselleşme konusunda çeşitli kaynakların tanım ve yorumlarına bakıldığında, lehte ve aleyhte çeşitli görüşlere rastlamak mümkündür;

Küreselleşme ya da global entegrasyon, ülkeler arasındaki ekonomik, sosyal ve siyasi ilişkilerin yaygınlaşması ve gelişmesi, ideolojik ayrımlara dayalı kutuplaşmanın çözülmesi, kısaca gelişmiş toplumların sahip olduğu tüm değerlerin, bu değerler çerçevesinde oluşmuş birikimlerin, ulusal sınırları aşarak, dünya ölçeğinde yaygınlaşması anlamına geliyor. Küreselleşme aynı zamanda devletlerin, ekonomi ve finans alanındaki insiyatiflerinin, küresel işletmelerin eline geçtiği bir süreci de ifade ediyor ve toplumsal olaylara, devletlerden daha çok söz konusu aktörlerin ve Pazar ekonomisi koşullarının yön vermesi anlamına da geliyor.(Tutar,H.2000,s.13)

Küreselleşme, bugün gerçek bir belirleyici unsur olarak varlığını her alanda hissettirmektedir. Sermayenin dünya ölçeğinde yayılımına kimse engel olamıyor, ama tüm yeryüzünde toplumlar arasında kabile-klan ilişkilerine vurgu yapılarak, insanlar arasına yeni duvarlar örülmekte. İnsanlar arasında ulus bilinciyle oluşturulmuş belli bir toplumsal/kültürel yapıya dayalı ulus devletler, bu tür ilişkilerle ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Küreselleşme sürecinde ekonomik alanda yaşanan ulusal düzeydeki görece iyileşmeler, merkez ülkeleriyle karşılaştırıldığında dünya kaynaklarının eşit olmayan bir biçimde paylaşıldığını gösteriyor. (Tutar,H.2000,s.40).

Bugün ülkemizde ve Dünyanın diğer bölgelerinde yaşanan olaylara çok yönlü ve etkili dış müdahalelerin varlığının artarak sürmesi bu yüzden olsa gerek. Küreselleşmenin dışında kalmak da hemen hemen olanaksız hale gelmiş durumda. Çin'in de Dünya Ticaret Örgütü ve GATT kurallarına uyma

konusunda insiyatif göstermek zorunda kaldığını ve pazarlıkların sürdüğünü görüyoruz .

Kapitalist sistem,1929 ekonomik krizi ve 1975 petrol krizinden sonra büyüme hızında yavaşlama ve işsizlik oranında artış yaşamaya başladı.Küreselleşmenin en önemli üç aktörü A.B.D, Batı Avrupa ve Japonya açısından küreselleşme ,krizden çıkmak için ileri doğru yapılmış umutsuz bir atılımı ifade etmektedir (Satılğan,N.,Savran,S.1988).

Küreselleşme sürecinde Dünya ölçeğinde yaşanan ekonomik büyüme, kesinlikle serbest piyasa ekonomisi işletilerek sağlanmıyor. Bu süreçte, özellikle zenginler lehine gelişen büyümede rekabet rekabeti öldürür kuralı gereği, küresel firmalar rakiplerini ortadan kaldırmak için her yolu deniyorlar. Dünyanın ekonomik olarak bütünleşme sürecinde ortaya çıkan çatışmaların, kapitalist sistemin kendisi kadar eski olan piyasada tek el oluşturma kavgasından başka bir şey olmadığı anlaşılıyor (Morisima,M.1982,S.96).

Tepede merkez dediğimiz, dünya ekonomisinin gidişine etki eden aynı zamanda işleyiş biçimini belirleyecek kuralları koyan, bu kuralların "öteki"lerce kabulünü sağlayacak ideolojiyi ve kurumları yayan, yönetim ve denetim işlevlerini gerçekleştiren, ileri düzeyde sanayileşmiş ülkeler var. Günümüzde bunlara bilgi toplumu deniyor. Merkezin doruğunda bugün için ABD bulunuyor, Avrupa Birliği ise dorukta yer almaya oynuyor. Merkezin dışındaki, çoğunluğu gelişmekte olan ülkelerin oluşturduğu dünya ise, çok parçalı ve bu parçalar kendi aralarında eşgüdümsüz ve dağınık durumdadır (Kazgan,G.1997,S.24).

Dünya piyasasında global güçlerin ortaya çıkması ve devletlerin ekonomiden elini çekmesinin gerekli olduğu görüntüsü verilen bir süreç olarak algıladığımız globalleşme, birçok ulusun çekindiği ama zorla dahil olduğu bir dönemi ifade etmektedir. Eskiden olduğu gibi bugün de ABD bu süreci ekonomik ve siyasal bir elit sınıfın isteği üzerine başlatmış ve devam ettirmektedir. Her alanda küreselleşmenin kurallarını belirleyen, bu imtiyazlı sınıfın kontrolünde olan Washington'daki politikacılar ve onların danışmanlarıdır. Amerika'yı "düzen sağlayan " konumuna getiren , ekonomisinin büyüklüğüdür (Martin,H.,Schumann,H.1997,S.215)

ABD'nin mali stratejilerini yapanlar, daha 1941 yılında dünya ekonomisinin Amerikanın daha çok yararlanabileceği şekilde, yeniden düzenlenmesi için planlar hazırlamaya başlamışlardı. 1944 yılında ABD'nin önderliğinde 44 ülke, dünya ekonomisinin bütünleşmesini sağlayacak iki yeni temel örgüt kurmayı kabul etti. Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya bankası (World Bank). Başlangıçta Avrupa uluslarına savaş sonrasında yeniden derlenip toparlanmaları için fon sağlamak amacıyla kurulmuş olan Dünya Bankası, sömürünün en rafine şekli olan, henüz sanayileşmemiş ülkeleri yavaş yavaş borçlandırmaya başladı. Sonra sisteme bir üçüncü eleman daha eklendi, GATT yani Gümrük ve Ticaretle ilgili Genel Anlaşma. Bu anlaşmanın amacı ticareti serbestleştirmektir. Ticaretin serbestleşmesi, teknolojisi gelişmemiş yoksul

ülkelerin yeni yeni gelişmeye başlayan sanayilerini korumalarını güçleştiriyordu (Toffler,A.1992S.138).

GATT reformları çerçevesinde, üçüncü dünya ülkeleri kendi yerli işletmelerini koruma hakkını yitirirken, sanayileşmiş ülkeler patent, tescilli marka ve potansiyel olarak karlı diğer entelektüel mallarına çok fazla koruma istediler. Bugüne kadar gelişmekte olan ülkeler arasından sadece GATT, Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşların dışında politika ve program geliştirme başarısını gösteren ülkeler katılmayı başarmışlardır. Dünya küreselleşme sürecinde küçülmekte ama bütünleşmemektedir. Ekonomiler birbirine yaklaştıkça uluslar, kentler ve bölgeler birbirinden ayrılmaktadır. Küresel ekonomik bütünleşme süreci sosyal ve siyasal dağılmayı hızlandırmaktadır. Aile bağları kopmakta, yerleşik otoriteler sarsılmakta, yerel toplum bağları zorlanmaktadır. Uluslar da tıpkı hücreler gibi bölünerek çoğalmaktadır (Barnet,R.J.,Cavanagh,J.1995,S.1)

Gelişmekte olan dünya, bir ikinci zararlı efsanenin de kurbanıdır; bu efsane, özelleştirmenin evrensel her derde deva olduğuna inandırmadır. "Özelleştirme", "liberalleştirme" yüzyılımızın sonundaki liberalizmin bu tılsımlı kelimeleri büyümei kamçılıyorlar. Fakat bu daha büyük bir fakirlik, daha fazla işsizlikle kol kola büyüyen bir büyümedir. (Garaudy,R.1997,S.97).

Bu süreçte yerel olaylar uluslar arası boyut kazanmakta, kırılan kol yen içinde kalamamakta ve uluslararası aktörler ekonomiden sosyal olaylara kadar her konuda etkili olabilmekte, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerler gerekçesiyle geniş kapsamlı müdahaleler gündeme gelebilmektedir. Aslında evrensel normların dünya ölçeğinde uygulanmasının kötü bir yanı olmasa gerekir, ancak geçirdiğimiz deneyimler, küresel aktörlerin bu normların uygulanmasında sık sık çifte standartlı yaklaştığını gösteriyor. Avrupa Birliğinin, A.B.D'nin ve İngiltere'nin Kıbrıs Rum Kesimi ve Türk kesimi arasındaki sorunlara, Filistin-İsrail sorununa çifte standartlı yaklaşımı yakından bildiğimiz örneklerdir. Demokrasi ve insan hakları gibi evrensel kavramlar, küresel güçlerin çıkarları söz konusu olduğunda göz ardı edilebilmekte veya terör gerekçe gösterilerek askıya alınabilmektedir. A.B.D'ye ve diğer küresel güçlere zarar veren terör örgütlerine uluslararası savaş açanlar, Türkiye'ye zarar veren PKK söz konusu olunca savaşmak bir yana gerektiğinde kullanılacak politik bir kart olarak görebilmektedir. .

Global büyük aktörlerin global şirketleri Dünya ticaretinde hakim durumdadır. Dünyanın en büyük 500 şirketi içinde ABD'nin 175, Japonya'nın 112, Almanya'nın 42, Fransa'nın 39, İngiltere'nin 35, İtalya'nın 13, Güney Kore'nin 12 şirketi bulunmaktadır. İlk 500 firma içinde 28 ülkenin firması yer alırken, bu listede Türk şirketi bulunmamaktadır (Tutar,H.2000).

Globalleşme ve dolayısıyla tarım ve diğer ürünlerin ticaretinin liberalleşmesi ve bu safhalarda IMF, Dünya Bankası, WTO, GATT gibi oluşumların etkileri ve ticaretin liberalleşmesinin çeşitli ülkelerdeki sonuçlarına ilişkin bazı görüşler ve örnekler aşağıda verilmiştir.

Özelleştirme, de regülasyon(mevzuat gevşetme), liberalleşme gibi politikalar sonucu, Meksika1980'lerin ortalarından sonra ticaret ve yatırım yasalarını liberalleştirdi. Ekonomi stratejisini küresel ekonominin öngörülere doğrultusunda küresel ekonomiyle bütünleştirmeye çalıştı. Bekleneceği gibi, 1980'lerde satın alma güçleri %60 oranında azalan çok sayıda Meksikalı artık bir zamanlar alabildikleri kadar yiyecek alamamaya başladılar. Ulusal hastaneler odasının bir raporuna göre, Meksika'nın kırsal kesimlerindeki çocukların yaklaşık yarısı beslenme bozukluğu içindedir (NewYork Times,11 ağustos 1991).

Polonya'da komünizm altında tarım sektörü, yönetimin ücretleri ve tüketici sübvansiyonunu belirlediği bir sistemle yönetildi. Liberalleşme, bu sektörü serbest pazar fiyatlarına karşı, yüksek girdi maliyeti ve düşük satış fiyatları yaratarak korumasız bıraktı. Polonya kendisinin geçiş öncesi durumunu yansıtan (Esas olarak düşük ölçekli mekanizasyona sahip küçük ölçekli aile işletmelerinden oluşan yapılarıyla) Japonya'nın tarım sektörünü örnek alıyor. 1970'lerde Japonya'da çiftçiler hafta içinde endüstriyel platformlarda çalışıyor, hafta sonunda ürünlerini yetiştiriyorlardı. Japon endüstriyel büyümesinin zayıfladığı 1970'lerde firmalar ucuz işçi bulmak için bölgesel ücret farklılıklarını sonuna kadar kullandılar. 1980'lerde Japonya eski dominant sanayi pozisyonunu kazanana kadar üretim maliyetlerini yeterince azaltmak için tarım bölgelerinde düşük ücreti güvenceye aldı. Tarım sektörü endüstriyel gelişmeyi ateşledi. Şüphesiz aynı şeyin Polonya için de aynen gerçekleşeceğini hayal etmek zordur. Çünkü onun ekonomisi teknolojik olarak Japonya'nın çok gerisindedir. (İngam,H. and friends.1997).

Tanzanya'da içteki gıda ticareti geniş bir şekilde liberalize edilirken ihracat ürünlerinin liberalizasyonu politik –bürokrat sınıfı tarafından ciddi bir şekilde yavaşlatıldı. Çünkü World Bank/IMF programı altında düzenlemeler yapılan diğer ülkelerdeki sıkıntılar ile global ticaretin çifte standardı ve kurallara hile karıştırıldığı düşünceleri sistematik bir liberalizasyon karşıtlığı geliştirdi. 1985'ten sonra ithalatın liberalizasyonu, temel tüketim maddelerini yıllar süren kıtlıktan sonra kullanılabilir yaptı. Devlet şirketlerinin ve kooperatif birliklerinin tekeli hem mısırdaki hem de ihraç ürünlerinde kırıldı. Geniş bir şekilde ulusal olmaktan çıkan bankalar parasal konularda hükümetten emir almadan hareket ediyor. Kısmen bunların sonucu olarak enflasyon %30'lardan tek haneli rakamlara geriledi. Tarımsal girdi ve çıktı ticaretinin tedrici liberalizasyonu, 20 yılda hükümet kontrolüne son verirken geleneksel ihraç ürünlerinin üretiminde geniş çaplı bir düşüş ve bir sonucu olarak kırsal yoksullukta artış getirdi. Fakat özellikle ihraç ürünlerini kapsayan ikinci kuşak reformlara, dışarıdan yönlendirilen liberalizasyonun yeterli olduğunu düşünen sistemdeki önemli oyuncular tarafından sert bir şekilde direnildi ve mudahaleci eski ulusal politikaya dönme kararı verildi (Cooksey,B.2003 S.67-69-70) .

IMF in borç vermeye başladığı 1970'lerden beri Washington temelli planlayıcılar, Jamaika hükümetini tarımdaki rolünden vazgeçmeye zorladılar. Jamaika'nın tarımsal yapılanması iki bölümde oldu. İlkönce tarımsal

gelişme programları 1980'de ücret ve fiyatları daha düşük seviyeye indirdi. İkinci olarak liberalizasyon baskısı 1990'larda, hem rekabet gücü olmayan çay, pamuk, şeker vs. üreten büyük plantasyonları, hem de büyük çapta ucuz ithalat başlatarak küçük çiftçileri tehdit etti. Bugün Jamaika'da tarım ciddi ekonomik ve sosyal sonuçlarla dengededir (Wais,T.2004.S.461). Tarımdan daha tehlikeli sonuçlar veren hiçbir sektör yoktur. Çok uluslu büyük şirketlerin (Transnational corporation) teknoloji, üretimin sübvansesi, üretici ve tüketiciler üzerindeki mukayese edilemez üstünlüğünün avantajlarıyla yüksek rekabet baskısı yaratması , gelişmekte olan ülkelerde rençberlerin gelecekleri hakkında derin endişe yarattı. Ilıman bölgelerdeki geniş ölçekli mekanize, gübreleme, ilaçlama, tohum sulama gibi konularda üstün ve üretken yapıdaki birkaç milyon sağlayıcı tarafından fiyatlar indirilmiş ve marketler gittikçe artan oranlarda dominant hale gelmiş, Asya, Afrika ve Latin Amerika'da büyük çoğunluğu küçük ölçekli köylü rençberler gereğinden fazla erozyona uğramışlar ve tümüyle dışlanmışlardır. Bu polarizasyon devam ederse hayal edilemez ölçekte bir sarsıntının işaretidir. Hatırlayınız ki hayal ürünü yıllık %7 büyüme hipotezi bu rezervin üçte birini bile absorbe edemedi. IMF ve Dünya Bankası gelişmekte olan ülkelerde ulusal programlarını keserek yapısal düzenleme projeleri üzerinde ulusal yetkililerle anlaşarak bu polarizasyonda önemli rol oynadı. Jamaika'nı tarım krizi 1990 ların başında yavaş yavaş yükselen tarımsal ticaret açığı olarak(tarımsal ihracat tarımsal ithalatın yalnızca %60 ını karşıladı) geldi. Jamaika'nın ekonomisi ödünç alarak, uyuşturucu, dıştan para göçü, turizm gibi girdilerle tehlikeli ve belirsiz bir dengede durmaktadır. Hükümet bütçesinin üçte ikisini alan ve sosyal yatırımları öldüren bu borç ödeme servisi sona erecek gibi görünmüyor. Bu ekonomik yapının artan işçi sınıfı birikimini absorbe edemediği Kingston'un varoşlarındaki kızgınlıkla ve yaygın umutsuzlukla aşıkardır. (Wais,T.2004.S.461-462). Jamaika'da Arazilerin %65'i çiftçilerin %4'üne aittir ve bunların çoğu sulama ve diğer altyapı olanakları iyi olan verimli arazilerdir, arazilerin %35'i ise çiftçilerin %96'sına aittir ve bunların çoğu altyapısı ve sulaması yetersiz dağlık yamaç arazilerdir. Ulusal program kesilerek IMF ve Dünya Bankası reçeteli, orta ve büyük ölçekli ihracatçılara odaklanan bir program uygulandı. Jamaika'da başka yerlerde de olduğu gibi tarımsal yapının en çarpıcı yanı göz ardı edildi. IMF ve Dünya Bankası yapısal düzenlemenin en çok arzulan bu en önemli kısmını (toprak reformunu) uygulamaktan sürekli olarak kaçındı. Halbuki, küçük çiftçilere altyapı ve sulama potansiyeli olan en iyi arazilerden sağlamayı amaçlayan radikal bir toprak reformu, daha stabil ve güvenli bir kırsal istihdam yaratabilir. Toprak reformu ihracatta gelişme imkanlarını, sağlıklı gıda teminini, yerel taze ürünlerin rekabetçiliğini artırabilir ve ithalat gereksinimini azaltabilir (Wais,T.2004.S.467,488).

Fiyatlar düşürülürken ve ticaret serbestleşirken bunun rekabetçiliği kamçılacağına inanıldı. Gerçek şu ki, liberalizasyonla ihracatta aynı oranda ani artışlar olmadı, aksine ani bir ithalat artışı, büyüyen ticaret açığı , ödemeler

dengesinde bozulma, dış borçlarda artış, durgunluk ve gerileme getirdi (Khor 2002,36).

Globalizasyonun artması bilgi ve teknolojinin değişimini çoğalttı, kapital ve işçi hareketlerini genişletti. Globalleşme fakirliği hafifletme ve ekonomik büyümeyi hızlandırmak için fırsatlar sunar. Aynı zamanda sürdürülebilir şekilde kötü beslenme ve gıda güvensizliğini gidermede de fırsatlar sunar. Ne yazık ki, globalizasyon arzu edilen sonuçları alamama riski de taşır, global refah ve/veya fakirler gibi bir kesimin refahı bozulabilir. Bugünkü trend uluslar arası ticaretin liberalizasyonunu, uluslararası kapital hareketlerinde daha çok entegrasyonu, daha serbest işçi, bilgi ve teknoloji akışını içeren globalizasyonun artması yönündedir ve muhtemelen devam edecektir. Globalizasyon milyonlarca insanın yararınadır fakat, başka birçok insan için mutluluk ve maddi anlamda daha kötü olmak demektir. Yoksulluk ve açlığı azaltmak, hakkaniyeti geliştirmek ve sürdürülebilir ekonomik büyümeyi başarmak için etkili bir gıda ve tarım politikasına ve kurumlara ihtiyaç duyulur. Dünya Ticaret Örgütü(WTO)kurallı ticareti kolaylaştırmak ve daha liberal ticarete düzenli geçiş için yaratıldı. Doha toplantısında ABD ve diğer OECD ülkeleri ticareti bozan tarım politikalarının geleceğiyle ilgili olarak, teknoloji noksanlığı ve yerel altyapının zayıflığı gibi sebeplerle meydana gelen geçici dezavantaja bağlı olarak, düşük gelirli ülkelere yapılanma sürecinde izin vermenin serbest ve adil bir ticaret için acil bir ihtiyaç olduğu konusunda aynı fikirdeler. Yüksek gümrüklere ek olarak yüksek gelirli ülkeler, gıda güvenliği ve sağlıklılık seviyesi gibi çeşitli tarifersiz engeller empoze ediyorlar. Avrupa Birliği tarafından düşünülen ve eskiden beri var olan uluslararası standartların üzerinde bir sağlık yararı olmadığı tahmin edilen alfatoxin içeriği gibi standartların uygulanması halinde, Afrika'nın ihracat gelirinden 620 milyon dolar kaybı olacağı tahmin ediliyor. Gümrük vergisi ile ilgili olan ve olmayan engeller tedrici olarak mutlaka ortadan kaldırılmalıdır (PerPinstrup-Andersen.2002.s.1201,1203)

Türkiye'nin tarımsal yapısı ve tarımda liberalizasyonla ilgili olarak hazırlanan TÜSİAD raporunda ifade edilen görüşlerin bir kısmı da kısaca aşağıda verilmiştir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün yeni tarım anlaşması müzakerelerinden edinilen izlenim, Türkiye'nin var olan yapıyı muhafaza etmekten başka amacının olmadığıdır. Türkiye'nin DTÖ nezdinde verdiği notlar ve girdiği ortaklıklar, gelişmekte olan ülkelerle ilişkilerde "özel ve farklı muamelenin" önemini vurgulamaktadır. Bir anlamda, korumacılığa kitlenmiş hükümet politikaları ve AB üyeliği arasında sıkışma sonucunda, var olanı müdafaa eden eğiliminin ağır bastığı ve çok-tarafli ticaret serbestleştirilmesinin yaratabileceği fırsatların göz ardı edildiği gözleniyor. (TÜSİAD, 2005)

Türkiye içeride süregelen iktisadi ve siyasi istikrarsızlık nedeniyle dünyadaki gelişmeleri izleyemedi. Kendi tarımına bakışını değiştirmekten sakındı. Birkaç değişim emaresi görülse de, son yirmi yılda, hemen tüm ilgili kesimler, yapılabirlik ve kalıcı getiri analizleri yapmadan kısa dönemli

çözümlere odaklanmakta ısrar ettiler. Bu durum DTÖ-Tarım Anlaşması ve AB üyeliği gibi gelişmeleri fırsattan çok tehdit olarak algılanmasını beraberinde getiriyor. Üzerine gidilmesi gereken sorunların kısa dönemde çözülmesi olanaksız. Beşeri sermaye, kurumsal yapı, koordinasyon gibi konular yalnız tarım politikalarıyla çözülemez. Konu çok daha geniş kapsamlıdır. (TÜSİAD,2005)

Altyapı ve üstyapı gelişmişlik düzeyleri görece olarak ileride olan ülkelerde tarım ve politikaları siyasi ve iktisadi olarak tartışılmakta ve değişim süregelmektedir. Bu ülkelerin dünya piyasalarında avantajlı konumlanmalarının diğer ülkelere etkisi olmaktadır. Birkaç istisna dışında, Türkiye'nin de içinde olduğu, daha yapısal sorunlarını tanımlayamamış ülkeler uluslararası ikili ilişkilerde, farkında olmadan, defansif pozisyon almaktadırlar. Dış dünyaya karşı alınan bu pozisyon içeriye yansımakta gecikmemekte, refah düzeyinin düşüklüğü nedeniyle zaten pek geniş olamayan perspektifin daralmasına ve çözümün giderek mazide aranmasına neden olmaktadır. Kısa döneme odaklanmış önlem ve politikalar sonunda var olan yapının sürdürülmesiyle sonuçlanmaktadır. Türkiye için Avrupa Birliği'ne üyelik süreci bile her açıdan yozlaşan döngülerin kırılmasına önyak olmaya adaydır. (TÜSİAD,2005)

Yukarıda verilen çeşitli görüşlerde yapısal değişim veya reform şeklinde ifade edilen öneriler Toprak ve Tarım Reformu başlığı altında, Globalleşmenin tarımdaki olumsuz etkilerini minimize etmede etkin bir argüman olabilir. Toprak ve Tarım Reformu ile ilgili bilimsel tanımlama ve detaylı bilgilerle Türkiye'deki uygulamalara ait bazı değerler aşağıda verilmiştir.

Tarım Reformu: Tarımsal üretimi artırmaya yönelik önlemlerin tümünü içerirken, Toprak Reformu: Toprak ile onu işleyenler arasındaki yasal ilişkilerin düzenlenmesini sağlayacak önlemlerin tümünü kapsar. Toprak reformu en dar ve en çok kullanılan anlamıyla, topraksız yada yeteri kadar toprağı olmayan çiftçilerin yeterli miktarda toprak sahibi kılınmasıdır. Hatta küçük, parçalanmış tarım işletmelerinde arazinin toplulaştırılarak büyütülmesi de toprak reformu kapsamı içindedir(Çevik ve Tekinel,1991)

Türkiye'de 1973'te çıkarılan 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu kanununda, amaçlar:

- 1.Toprağın verimli bir şekilde işletilmesinin, tarımsal üretimin sürekli olarak artırılmasının, değerlendirilmesinin, pazarlanmasının ve ulusal kalkınmayı hızlandıracak tarımsal yapının kurulmasının,
- 2.Topraksız veya az topraklı çiftçi ailelerinin yeter gelirli tarımsal işletmeler haline getirilmeleri için topraklandırılmalarının,
3. Ekonomik bir üretime imkan vermeyecek şekilde parçalanmış arazinin birleştirilmesi ve gerektiğinde genişletilmesi suretiyle toplulaştırılmasının ve tarımsal mülklerin, çiftçi ailelerinin geçimini sağlamaya ve aile işgücünü değerlendirmeye yetmeyecek derecede parçalanması ve küçülmesinin önlenmesinin,

4. Tarımda toprak ve su kaynaklarının teknik ve ekonomik gereklere göre kullanılmasının, korunmasının, ıslahının, genişletilmesinin ve verimliliğinin sağlanmasıdır; şeklinde açıklamıştır.

Türkiye topraklarında uygulanmakta olan tarihi toprak rejimine bağlı olarak tarımda bir çok problem vardır. Bu problemler ana hatlarıyla;

- 1.Cüce işletmeler(ekonomik işletme büyüklüğünün altında kalan işletme).
- 2.Parçalanma, dağılma, şekil bozukluğu (FAO tarafından yapılan bir araştırmada; parçalanma nın derecesine göre %20-70 arasında üretim düşmesine yol açtığı tesbit edilmiştir).
- 3.Arazi ihtilafları (parçalanma, dağılma ve şekil bozuklukları arazi ihtilaflarına yol açmaktadır. Türkiye'deki adli davalarının yarısını arazi davaları oluşturmaktadır).
- 4.Amaç dışı arazi kullanımı.
- 5.Büyük araziler (Reform yasasında; uygulama bölgelerinde mevcut büyük işletmelerin, o bölgede belirtilen dağıtım normunun 10 katını aşan kısmı kamulaştırılır hükmü yer almaktadır.) (Çay,T. 1998)

Asgari işletme büyüklüğü, çiftçi ailesine istihdam imkanları ve genel ekonomik durum içerisinde nisbeten müreffeh bir geçim sağlayan ve işletmenin gelişmesi ve çiftçinin hayat seviyesinin yükseltilmesi için gerekli tasarruf ve yatırımlara imkan veren bir büyüklüktür (Erkuş,A.,Özçelik,A., 1988)

Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yürütülen araştırma sonuçlarına göre, yeter geliri temin edecek asgari işletme büyüklüğü; Muş ovasında traktörle mevcut teknolojiyle 110 da, gelişmiş teknoloji koşullarında 41 dekar (Akın,B.1978), Eskişehir'de gelişmiş teknolojiyle 32 dekar (Özçelik,A.1985), Harran ovasında (Urfa) kuruda 151 dekar ve sulu koşullarda 45 dekar (Erkuş,A. Ve ark.1986) bulunmuştur. 1984'te çıkarılan 3083 sayılı reform kanunu uygulamasında 3.sınıf tarım arazisinde toprak normları yeter geliri temin edecek asgari işletme büyüklüğü kuru koşullarda 200 dekar ve sulu koşullarda 60 dekar olarak belirtilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye tarımında dönüşüm zorunlu hale gelmiştir. Uluslararası anlaşmalarda dünya tarım ürünleri ticaretinde korumaların daha da düşmesi beklenmektedir. Türkiye tarım ürünlerinde, istemese dahi, koruma düzeyini indirmek zorunda kalacaktır. Dünya tarım ürünleri ticaretinin serbestleştirilmesi yönünde gelişmeler ve AB'ye üyelik yapısal dönüşüm gerekliliğini şiddetlendirecektir. Korumalar zorunlu olarak indirildikten sonra başlayacak yapısal dönüşümün olumsuz gelişmeleri gidermesi mümkün değildir. Dönüşümün indirimler bağlayıcı hale gelmeden gerçekleştirilmesi ve tarımın rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için gerekli adımları hemen atmamak ilerde telafisi güç zararlara yol açabilir. Türkiye'nin de içinde olduğu, daha yapısal sorunlarını tanımlayamamış ülkeler, uluslar arası ve ikili ilişkilerde

defansif tutum almaktadırlar. Dış dünyaya karşı alınan bu pozisyon içeriye yansımakta, geçmişe duyulan özlemi kabartmaktadır. Kısa döneme odaklanmış önlem ve politikalar var olan yapının sürdürülmesiyle sonuçlanmaktadır.(TÜSİAD,2005)

TÜSİAD tarafından yapılan bu yorum, yalnızca Türkiye için değil tüm gelişmekte olan ve tarımsal istihdamı yüksek olan ülkeler için de geçerlidir. Ancak bu yapısal dönüşümün bu ülkelerin mevcut koşullarında gerçekleşmesi de oldukça güç görünmektedir.

Dönüşüm, modernleşme ve üretim desenindeki değişikliği beraberinde getirir. Ülkede ve dünyada yeni pazar nişleri aramak, bulmak ve ürün farklılaştırması önem kazanmaktadır. Türkiye, Dünya Ticaret Örgütü Anlaşmasıyla bu baskı altına girmiştir. AB'ye girmek bu baskının azami düzeye çıkmasını kaçınılmaz hale getirecektir.(TÜSİAD,2005). Rekabet gücünü artırmak, tarımda fiyat oluşumunu giderek piyasalara bırakmayı zorunlu kılıyor. Bu sürecin de sorunsuz gelişeceğini düşünmek yanıltıcı olabilir. Küreselleşmeyle, dış korumalar uluslar arası anlaşmalarla ne kadar aşağı doğru çekilmişse, özellikle geçimlik ve yarı-geçimlik işletmeler tutunabilmek için rekabet güçlerini en az bu düşüşü karşılayabilecek kadar arttırmak durumundalar. Buna rekabet gücünü yapısal dönüşümle arttırmak diyebiliriz. Türkiye'nin tarımsal yapı sorunu kullandığı üretim faktörleriyle ilgilidir. Bunlardan birincisi, bol ama kalitesi, eğitimi çok düşük işgücüdür. İkincisi, yok denecek kadar az sermayedir. Üçüncüsü ise, bol ama doğal verimliliği düşük topraktır. Bu amaç için ayrılacak kaynaklarla ve çabalarıyla rekabetçi bir konuma gelecek işletmeler Türkiye'nin gelecekteki tarım sektörünü oluşturacak. Sektörden rekabetçi olması için üretilen ürünlerin ve diğer sektörler için üretilen girdilerin kalitesini artırması bekleniyor. Düşük maliyet ama kaliteli üretim için eksik sermayenin(teknoloji) tamamlanması, verimli işgücü, doğru üretim miktarı(işletme büyüklüğü) gerekiyor. Bunun pazarlama kolaylığı ve altyapı yatırımlarıyla desteklenmesi kaçınılmaz. Bunlara olabildiğince yaratıcı teknik ilerleme ve yerel avantajların kullanımı eklenmeli(TÜSİAD,2005). Önceliklerin başına tarımda kurumsal altyapı konulabilir Kurumsal altyapının başlıca unsurlarını mülkiyet yapısı, tarımsal finans, tarımsal araştırma ve yayım, bilgi sistemi oluşturmaktadır. Mülkiyet hakkında kastedilen toprağın sahibinin belli olmasıdır. Sahibi belli olsa bile çok parçalı ve çok hisseli olması, hem üretim koşullarını hem de toprak piyasasının işlemlerini önlemektedir. Toprak piyasasının gelişmesi tarım politikalarındaki istikrar ve krediye ulaşabilmekle yakından ilgilidir (TÜSİAD,2005). Dış pazarlarda ve ulusal üretimin rekabet etmeye çalıştığı ithal ürünlerde yoğun Ar-Ge girdisi kullanılmaktadır. Türkiye'de çiftçiden başlayıp, yayımla devam eden ve Ar-Ge kuruluşlarında sonlanan zincir çalışmıyor. Özellikle tarımda üretkenliğin, ürün niteliğinin ve çeşitliliğinin artırılması için bu zincirde her iki yönlü bilgi akışının sağlanması gerekmektedir. Kamu araştırma kuruluşlarının ve Üniversitelerin sistemde yeniden konumlandırılmaları gerekmektedir. Önem sırasını dikkate almadan tarımda

rekabet edebilmek için gerekli olanlar şöyle sıralanabilir: verimli tarım alanı, elverişli hava şartları, becerikli üreticiler, ülke koşullarına uygun modern üretim teknikleri, gelişmiş girdi piyasaları, ulaştırma, işleme ve pazarlama altyapıları, fiyat oluşumu ve risk transferine olanak sağlayacak ürün piyasaları ve finansal kurumlar. Türkiye'nin tarım sektöründeki sorunlarının kaynağı yukarıda sayılanların ilk üçü dışında, rekabetçi olabilmek için gerekli kaynağın yaratılamamasıdır. Kısaca, politikaların ve desteklerin, zaten devletin doğal olarak faal olması gereken bu alanlara yoğunlaşması gerekiyor. (TÜSİAD,2005)

Yukarıda sıralanan gereklerin önemli bir bölümü kapsamlı bir Toprak ve Tarım Reformu uygulamasıyla sağlanabilir. Ancak, yeter gelirli toprak büyüklüğü bir ailenin geçimini sağlamak ve yeterli yatırım için birikime olanak sağlamanın dışında, ticarete liberalleşmenin gerektirdiği rekabetçi yapıya olanak sağlayacak bir büyüklüğü de ifade etmelidir. Çünkü ticaretin liberalleşmesinden ilk ve en çok zararı küçük işletmeler görmektedir.

Toprak ve Tarım Reformu Uygulamasıyla:

- 1.Tarım alanlarına ulaşım için gerekli yol ağı oluşturulmalıdır.
- 2.Sulama ağları kurulmalı, sulama yöntemleri verimli ve tasarrufçu hale getirilmelidir.
- 3.Bölgede endüstri ve yağ bitkileri yetiştiriciliği münavebeye alınarak, çırçır, yağ, salça fabrikaları gibi tarımsal sanayiler geliştirilebilir.
- 4.Tarımsal girdilerin zamanında ve en ekonomik şekilde temini için gerekli örgütlenme sağlanmalıdır.
- 5.Çiftçilerin kredi ve teknik destekleri için gerekli yasal ve yapısal düzenlemeler gerçekleştirilmelidir.
- 6.Üretilen ürünlerin en kısa sürede ve en karlı şekilde pazarlanması için gerekli örgütlenme sağlanmalıdır. Gelişmiş batı ülkelerinin çoğunda bu amaçla etkin bir şekilde çalışmakta olan çiftçi birlikleri kurulmuştur. Bu birlikler girdilerin temini, pazarlama, kredi sağlama, teknik destek gibi konularda etkin rol oynamaktadır. Tarım reformu bugün, sadece mülkiyet gelişimini düzenlemekle sınırlı kalmamakta, kırsal kalkınma kavramını da kapsamaktadır. Kırsal alandaki faaliyetlerin ve köy yaşamının ekonomik, sosyal ve kültürel yönleriyle bütün olarak geliştirilmesini, kurumların bu amaca hizmet edecek şekilde düzenlenmesini de ifade etmektedir.
- 7.Ekonomik ve rekabetçi bir işletmecilik için yeter arazi büyüklüğü tesbit edilerek bunun altında bir bölünmeye izin verilmemelidir.

Mülk sahibi olmak kişilerde kendisine özgüven ve ülkeye bağlılık sağlar. Bu nedenle halkın toprak sahibi olmasına ulusal yapının sağlıklı olması bakımından da özen göstermelidir.

Bugün gelinen noktadaki tesbitler, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından globalleşmenin olumsuz yanlarının ağır bastığını gösteriyor. Ancak, globalleşme yapısal düzenlemelerini gerçekleştirebilen ve iyi

politikalarla ticaretini ve üretimini geliştirebilen ülkeler açısından bir fırsat zenginliği anlamına da gelebilmektedir. Bu sürecin dışında kalmanın da pek mümkün olamayacağı, kalınsa bile bunun da başka olumsuz maliyetleri olacağı açıktır. Bu sebeple gelişme yolundaki tüm ülkeler gibi, Türkiye Cumhuriyeti için de tek seçenek geleceği doğru okumak ve gerekli tüm yapısal değişiklikleri ülke çıkarları doğrultusunda içe ve dışa taviz vermeden ivedilikle uygulamaktır.

LİTERATÜR

- 1.Akın,B.1978.,Muş Ovasındaki Tarım İşletmelerinde Optimum ve Yeter Gelirli İşletme Organizasyonlarının Yöneylem Araştırması İle Saptanması ve Bulguların Duyarlılık ve Parametrik Analizleri,Teksie.Erzurum..
- 2.Barnet,R.J.,Cavanagh,J.1995,S.1
- 3.Cooksey,B.2003 S.67-69-70
- 4.Çay,T. 1998) Çay,Tayfun.1998.,Arazi Düzenlemesi ve Mevzuatı,Konya.
- 5.Çevik,B., Tekinel,O., 1991.arazi Toplulaştırması. Ç.Ü.Ziraat Fakültesi Yayını,Sayı 45,Adana.
- 6.Erkuş,A. ve Ark.1986., “Tarımsal İşletme Organizasyonu”GAP Tarımsal Kalkınma Sempozyumu.1986,Tebliğ,Ankara
- 7.Erkuş,A.,Özçelik,A., 1988) “Tarım İşletmelerimiz ve Özellikleri” Teknik Tarım Kongresi,1988.Tebliğ,Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği yayını, Ankara.
- 8.Garaudy,R.1997,S.97
- 9.İnghan,H. and friends.1997
- 10.Kazgan,G.1997,S.24
- 11.Khorr,Martin,2002.Rethinking Globalization:Critical Issues and Policy Choices.London:Zed.
- 12.Martin,H.,Schumann,H.1997,S.215
- 13.Morisima,M.1982,S.96
- 14.NewYork Times,11 ağustos 1991
- 15.Özçelik,A.1985.,Tarım İşletmelerinde Teknik Gelişmenin Optimal İşletme Organizasyonlarına Etkisinin Araştırılması.Teksir,Ankara.
- 16.Per Pinstrup-Andersen.2002-1201,1203)
Amer.J.Agr.Econ.84,Number.5,1201-1214
- 17.Satılğan,N.,Savran,S.1988
- 17.Stiglitz,J.2002.,Globalization and İts Discontents.Allen Lane,The Penguin Pres.
- Toffler,A.1992S.138
- 18.Tutar,H.2000,s.40
- 19.TÜSİAD.DTÖ ve AB'deki Gelişmeler Işığında 21.yüzyılda Türkiye Tarımı.2005,yayın no:TÜSİAD-T/2005-06/397
- 20.Wais,T.2004.S.467,488).Journal of agrarian Change,Vol.4 No.4,October 2004,pp.461-491